

ХРОНІКА

О.Т.ГОНЧАР (Київ)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «МИКОЛА КОСТОМАРОВ І УКРАЇНА»

Помітна наукова подія, присвячена 200-літньому ювілею визначного українського вченого та громадського діяча М.Костомарова, відбулася 16–17 травня 2017 р. за ініціативи Інституту історії України НАНУ та Ніжинського державного педагогічного університету імені М.Гоголя. Завдяки спільним зусиллям установ та організацій, що долучилися до цього заходу, вона пройшла на високому фаховому рівні й об'єднала численну когорту дослідників з нашої країни, а також Франції. До оргкомітету входили представники академічного Інституту історії України, Національної спілки краєзнавців України, Української академії історичних наук, Ніжинського державного педагогічного університету, Прилуцької міської центральної бібліотеки імені Л.Забашти.

Конференція мала міждисциплінарний характер і традиційно складалася з пленарного та секційного засідань. Захід відкрив директор Інституту історії України НАНУ академік НАН України *В.Смолій*, який у вітальному слові відзначив, що М.Костомаров є визначною постаттю на українському інтелектуальному небосхилі, але багато років його ім'я та спадок перебували під забороною з ідеологічних причин. Тому нині дуже важливо привернути увагу наукової спільноти до оновлення образу вченого відповідно до вимог сучасності. Він висловив сподівання, що учасники конференції у процесі дискусії узагальнять проблеми українського костомаровознавства та визначать актуальні напрями майбутніх міждисциплінарних досліджень. Привітав зібрання й голова Національної спілки краєзнавців України член-кореспондент НАНУ *О.Ресніт*. Він відзначив, що нинішня конференція – одна з найважливіших наукових подій, які проводяться в нашій країні в рік ювілею визначного історика, а її результати будуть відображені у відповідному збірнику матеріалів, виданому Інститутом історії України.

Із доповідями виступили канд. іст. наук, наук. співроб. Інституту історії України НАНУ *О.Гончар*, наголосивши на значенні М.Костомарова для сучасної України та проблемах пам'яті, пов'язаних з його ім'ям. Д-р іст. наук, проф. *О.Удод* актуалізував образ ученого у сучасному інформаційному та освітньому просторі. Про безпосередній зв'язок найвідомішої монографії історика «Богдан Хмельницький» з однойменним твором французького письменника П.Меріме учасники заходу дізналися з доповіді д-ра іст. наук, доц. Ніжинського державного педагогічного університету *Є.Луняка*. Міжнародний аспект «Книг буття українського народу» висвітлив д-р іст. наук, проф. Київського національного університету культури і мистецтв *В.Ластовський*. Д-р іст.

наук, ст. наук. співроб. Інституту історії України НАНУ *В.Шандра* проаналізувала особливості наукової кар'єри *М.Костомарова*. На завершення пленарного засідання відбулася презентація чергової бібліографії вченого, виконаної співробітниками київської бібліотеки ім. *М.Костомарова*.

Далі перший день конференції продовжився у вигляді секційного засідання, в якому брали участь представники Києва, Рівного, Ніжина, Батурина, Запоріжжя, Ужгорода тощо. Заочну участь у заході взяв відомий французький українознавець, голова Французької асоціації українських студій *Д.Бовуа*. Широке коло напрямів наукової дискусії було зумовлене різноманітною соціогуманітарною тематикою виступів. Наприкінці засідання модератор секції д-р іст. наук, провід. наук. співроб. Інституту історії України НАНУ *О.Ковалевська* та член оргкомітету конференції канд. іст. наук *О.Гончар*, підсумовуючи результати дискусії, висловили думки про значні успіхи і здобутки сучасного українського костомаровознавства, досягнуті завдяки спільним зусиллям фахівців різних напрямів – істориків, археографів, філологів, політологів, філософів, краєзнавців, музейників, етнологів тощо. Одночасно стали цілком очевидними першочергові завдання – видання творів *М.Костомарова* українською мовою, комплексна публікація джерел особового походження, створення новітньої інтелектуальної біографії та ряд інших наукових проблем. Абсолютно недостатньою є увага органів державної влади до історичної пам'яті про *М.Костомарова*. Як наслідок, єдиною реакцією на ювілей стала монета «*М.Костомарову – 200*».

Другий день конференції пройшов на Прилуччині, спочатку – у стінах міської центральної бібліотеки імені *Л.Забашти*. Завдяки інтересу місцевої влади, краєзнавців, бібліотечних та музейних працівників ушанування пам'яті *М.Костомарова* відбулося в декілька етапів. Насамперед на засіданні, де виступали дослідники з Києва, Ніжина, Чернігова, Прилук. Згодом учасники конференції відвідали с. Дідівці Прилуцького р-ну, де знаходиться садиба, в якій *М.Костомаров* із родиною перебував в останні 10 років свого життя. Нині приміщення відремонтовано за ініціативи громадсько-політичного діяча *М.Томенка* й керованого ним фонду «Рідна країна», а також за підтримки місцевої влади. Безумовно, це – позитивна подія, пов'язана з ім'ям відомого українського вченого. Однак учасники конференції відзначили й ряд проблем. Насамперед статус об'єкта ще досі не визначено. Назва «Музей Кирило-Мефодіївського братства імені *М.Костомарова*» не відповідає історії цього будинку, адже він відійшов у спадок *А.Крагельській* після смерті її першого чоловіка *О.Кисля*, не має ніякого відношення до періоду діяльності Кирило-Мефодіївського братства, його не відвідували члени організації в пізніший період – лише *М.Костомаров* після одруження з *А.Крагельською* в 1875–1884 рр. Реалізуючи проект такого масштабу та значення необхідно було б залучити костомаровознавців-істориків, музейників, і тоді він мав би належний вигляд.

Учасники конференції ухвалили резолюцію про першочергову проблему популяризації творчої спадщини *М.Костомарова* серед широкого загалу та про подальший розвиток костомаровознавчих студій, адже ми зобов'язані повернути цьому великому українцеві належне місце в духовному й культурному надбанні нашої держави.